

СЪБИТИЕТО Е ПОД ПАТРОНАЖА НА ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ Г-Н РУМЕН РАДЕВ

40 ГОДИНИ

ЛАБОРАТОРИЯ ПО МАТЕМАТИЧНА ХИМИЯ

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“

БУРГАС

ЛАБОРАТОРИЯТА,
КОЯТО ПРЕВЪРНА ТЕОРЕТИЧНАТА ХИМИЯ
В ПРОИЗВОДИТЕЛНА СИЛА

---

40 ГОДИНИ

ЛАБОРАТОРИЯ ПО МАТЕМАТИЧНА ХИМИЯ

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“

БУРГАС

ЛАБОРАТОРИЯТА,
КОЯТО ПРЕВЪРНА ТЕОРЕТИЧНАТА ХИМИЯ
В ПРОИЗВОДИТЕЛНА СИЛА

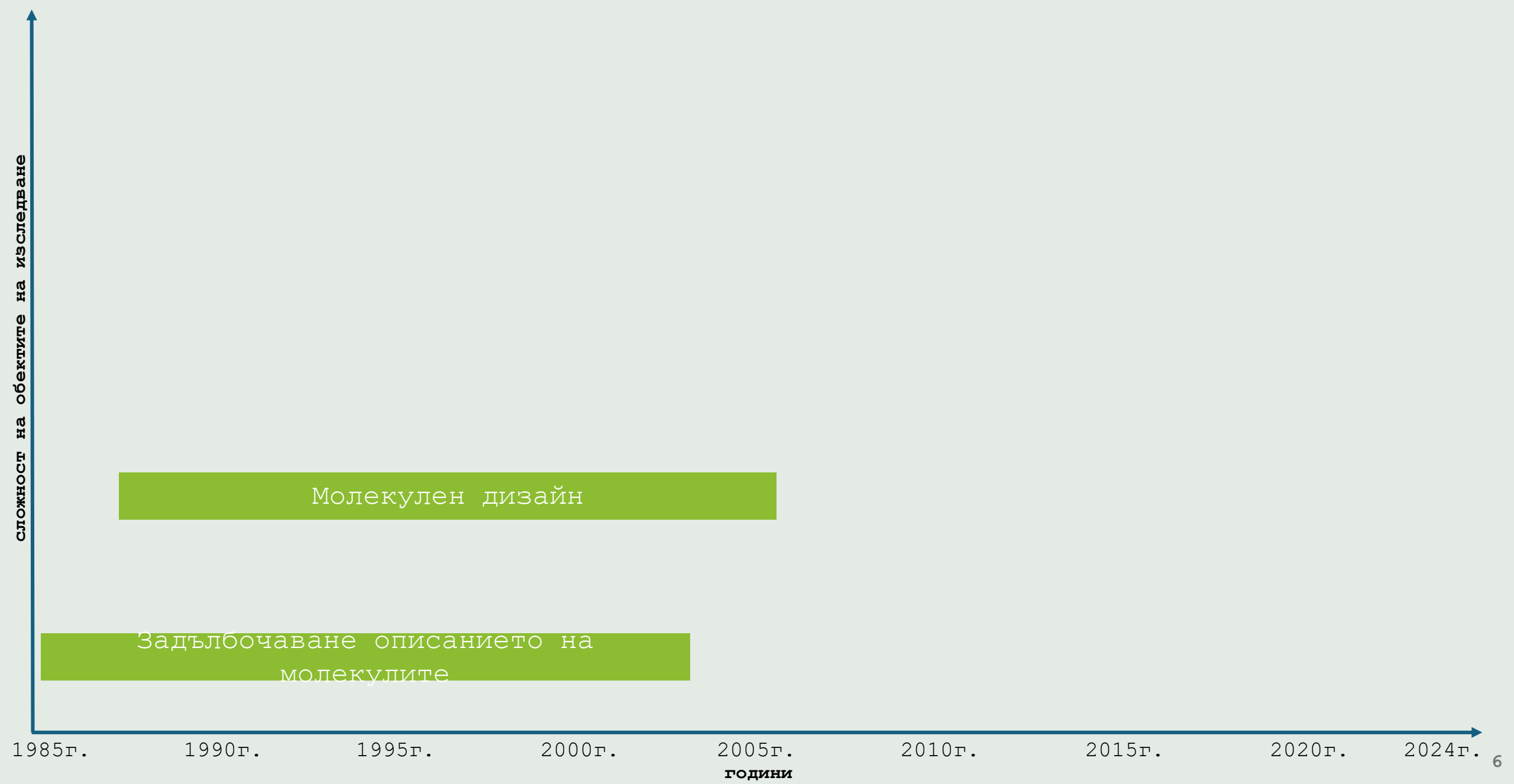
Част 1:
ЕВОЛЮЦИЯТА НА
ЛАБОРАТОРИЯТА ПРЕЗ
ГОДИНИТЕ

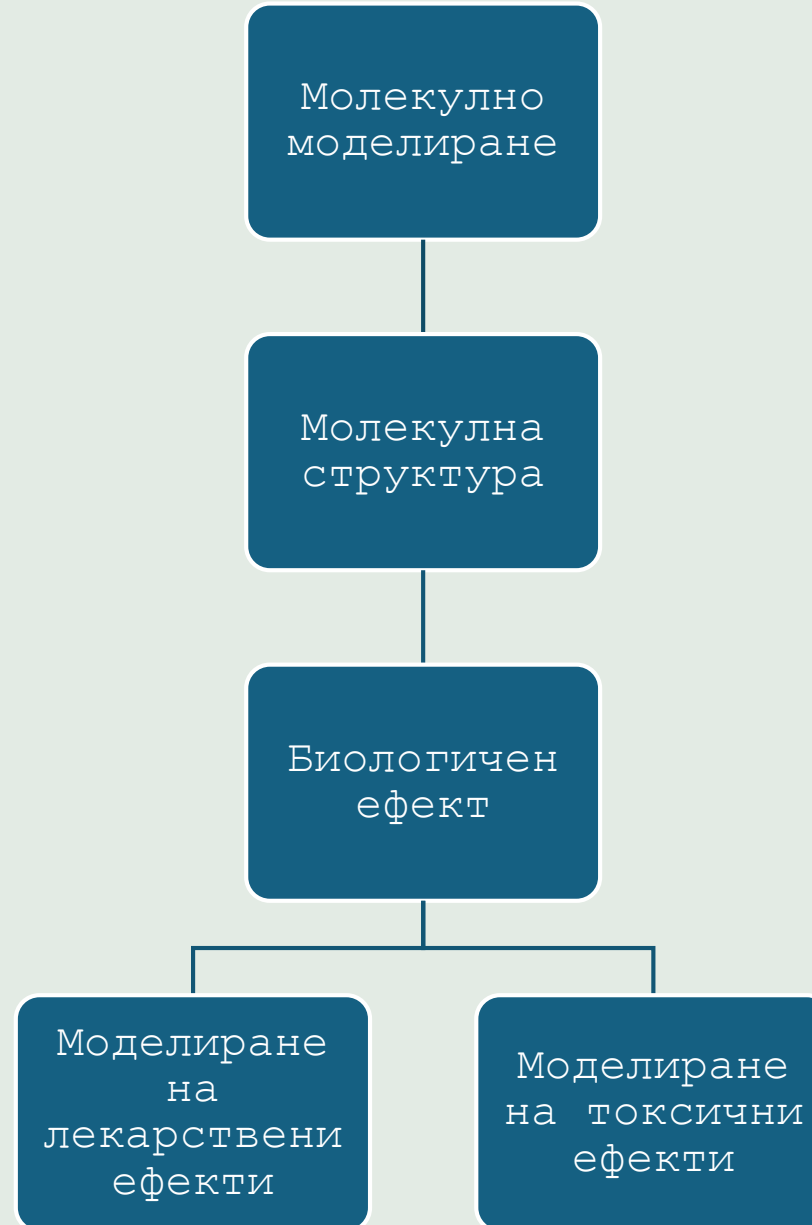
Еволюция в научните
направления

Еволюция на
моделираните
токсични ефекти

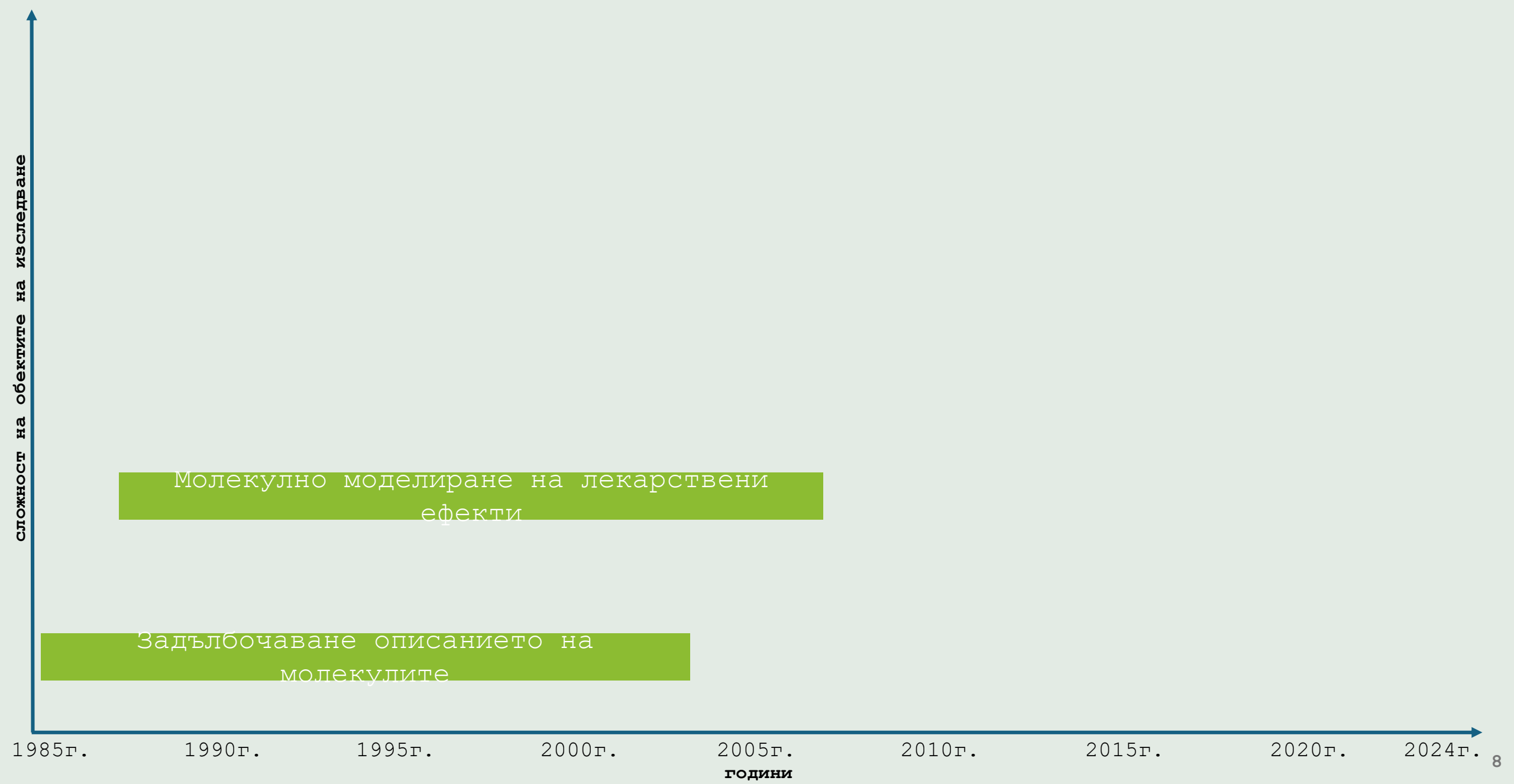
Преход в характера на
научноизследователска
та работа

Промяна характера на
потребителите

Лабораторията през годините – еволюция в научните направления

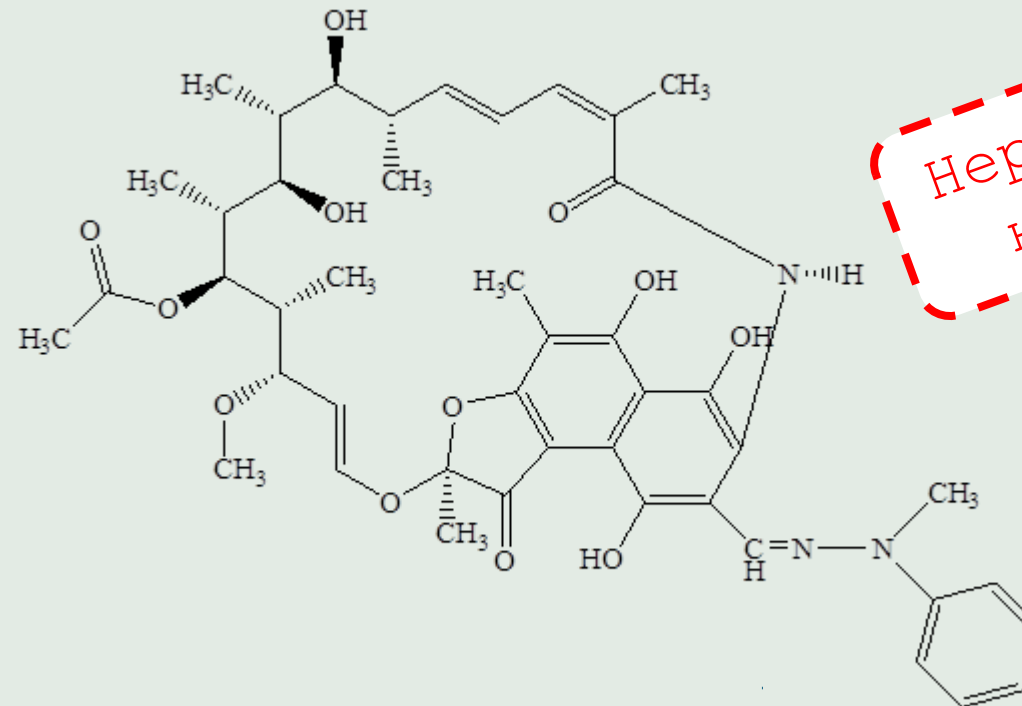
Молекулно моделиране на лекарствени препарати

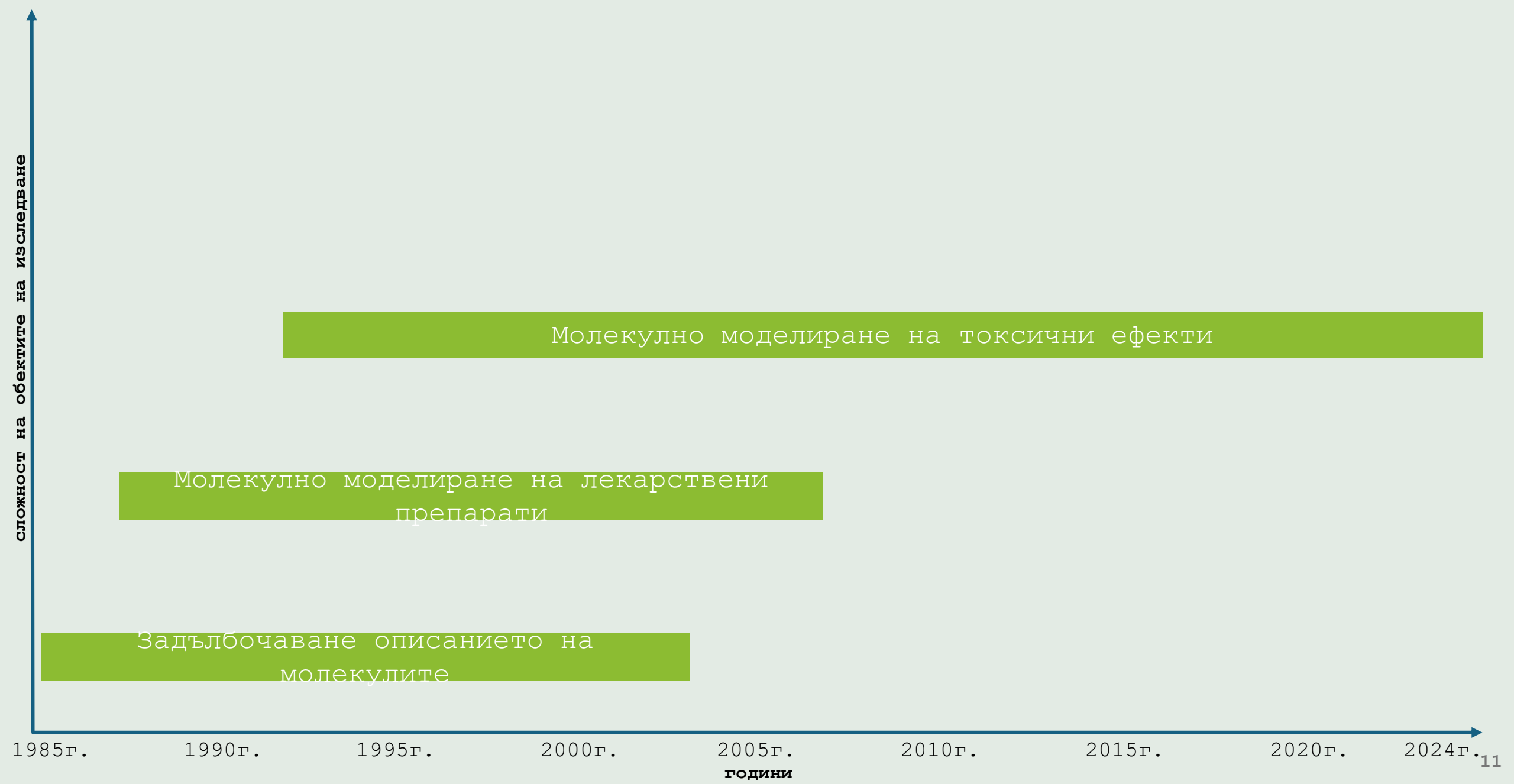
Молекулно моделиране на лекарствени препарати

Нов анти tubеркулозен препарат

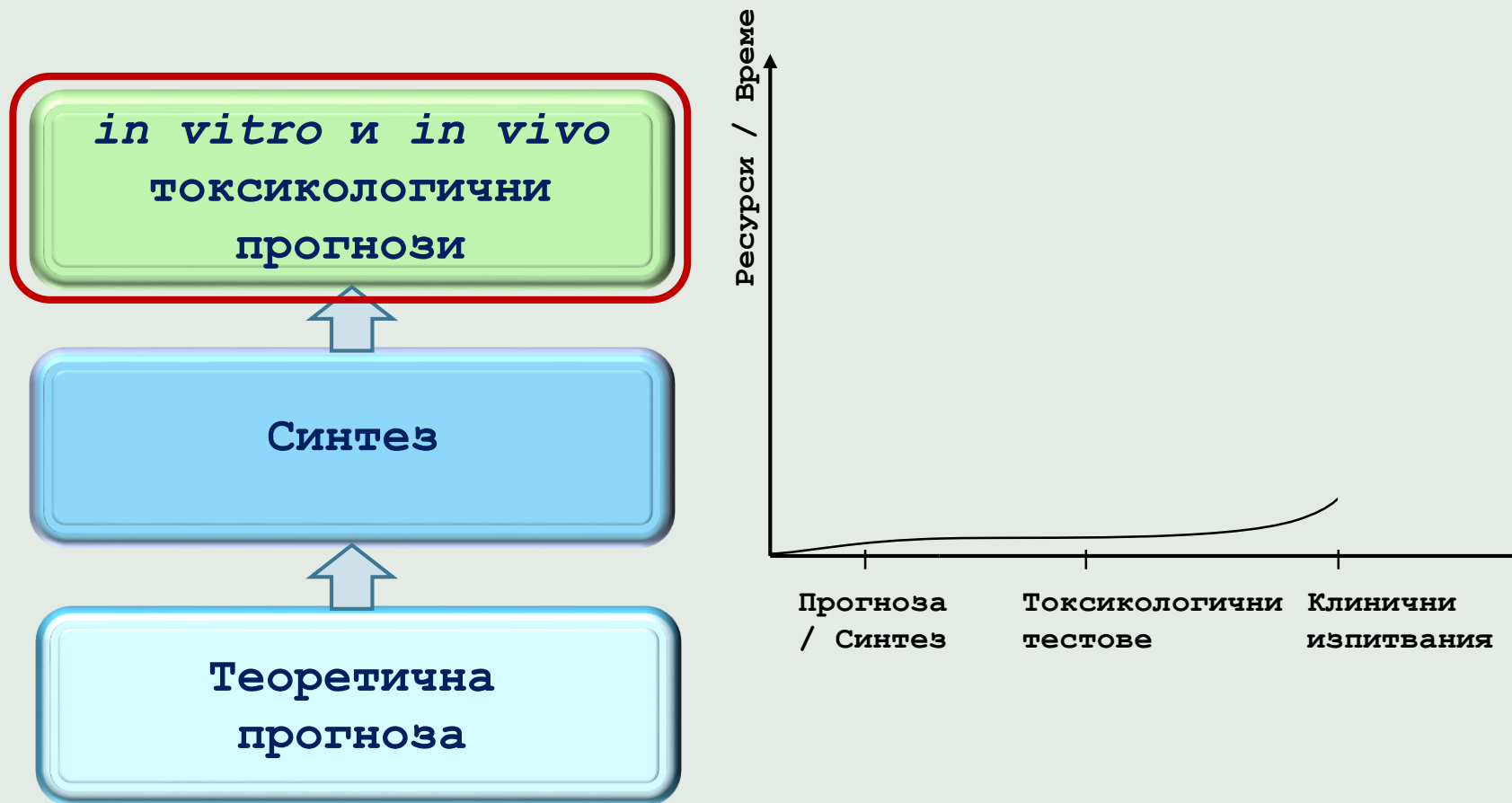
Нереализиран проект

QSAR Modeling of antimycobacterial activity and activity against other bacteria of 3-formyl rifamycin SV derivatives. - Dimov, D., Nedyalkova, Z., Haladjova, S., Schüürmann G., Mekenyan, O., Quantitative Structure-Activity Relationships, 2001, 20(4), 298-318

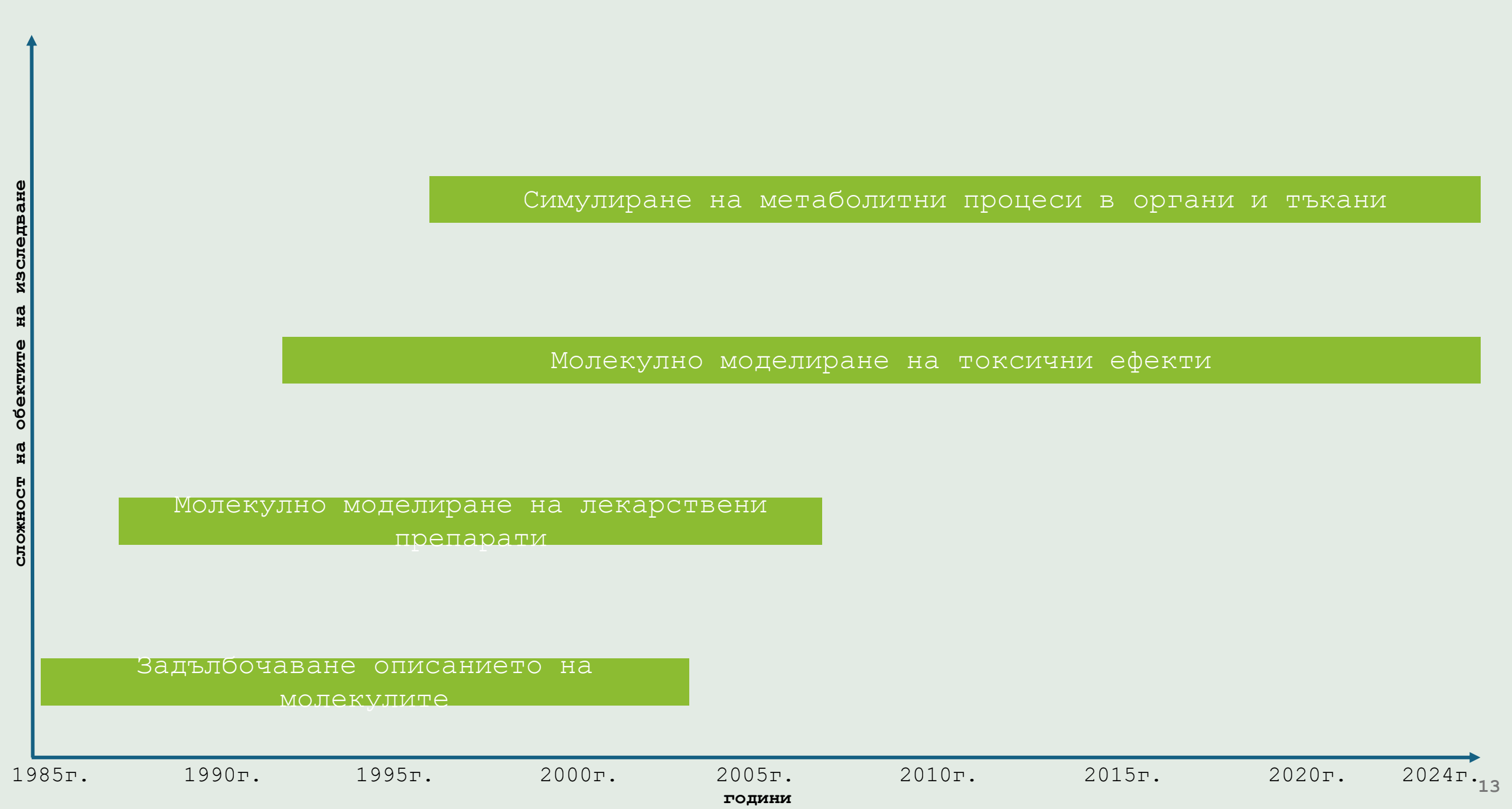

Молекулно моделиране – предсказване на токсичност

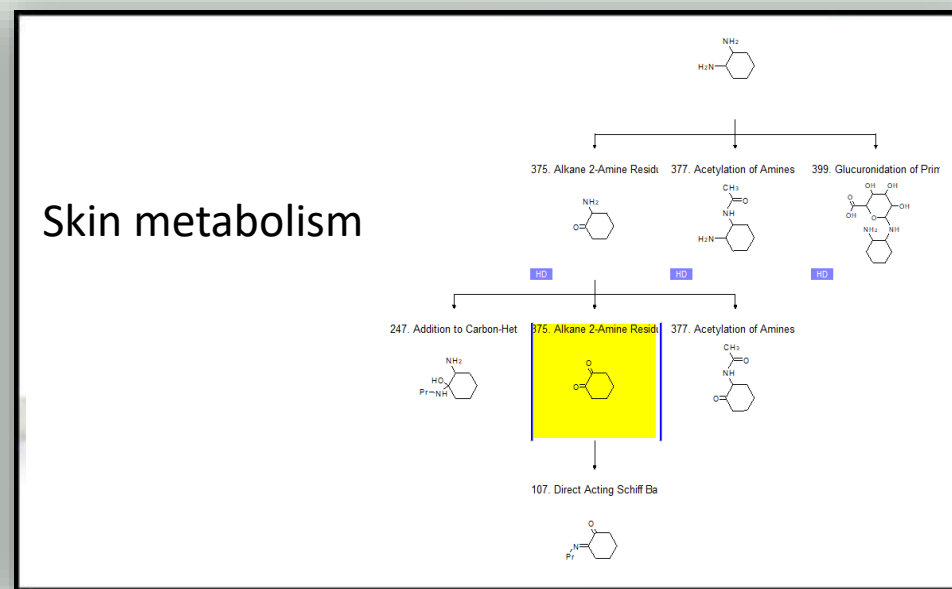
Приложимо от регулаторни органи и индустрия

Лабораторията през годините – еволюция в научните направления

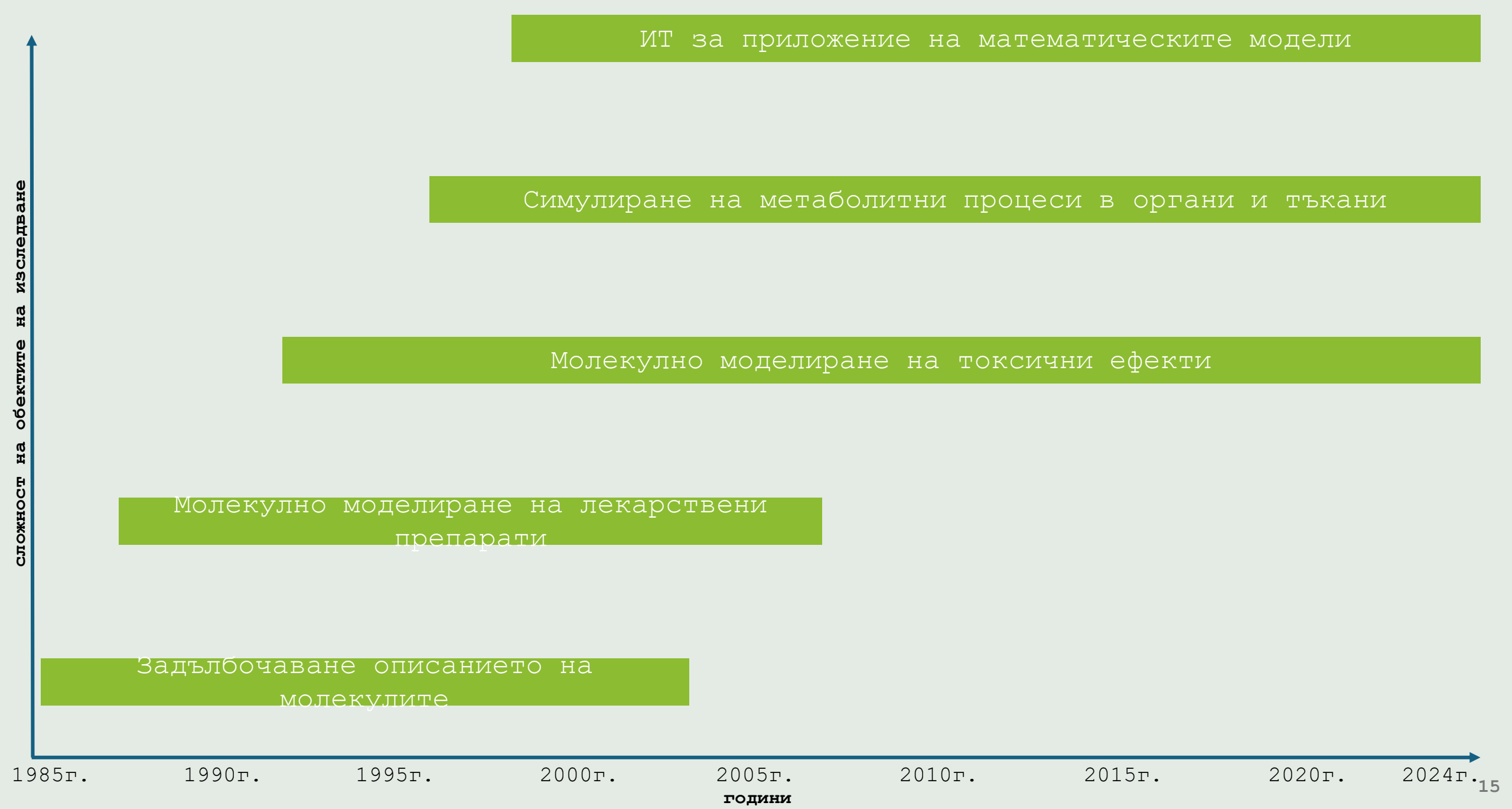

Симулиране на метаболитни процеси в органи и тъкани

Прогнозиране на метаболизъм в кожата и идентифициране на токсични метаболити

Лабораторията през годините – еволюция в научните направления

сложност на обектите на изследване

1985г. 1990г. 1995г. 2000г. 2005г. 2010г. 2015г. 2020г. 2024г.

години

Симулиране на метаболитни процеси в органи и тъкани

In silico симулиране на метаболизъм

Skin metabolism

375. Alkane 2-Amine Resid. 377. Acetylation of Amines 399. Glucuronidation of Prim

247. Addition to Carbon-Het 375. Alkane 2-Amine Resid. 377. Acetylation of Amines

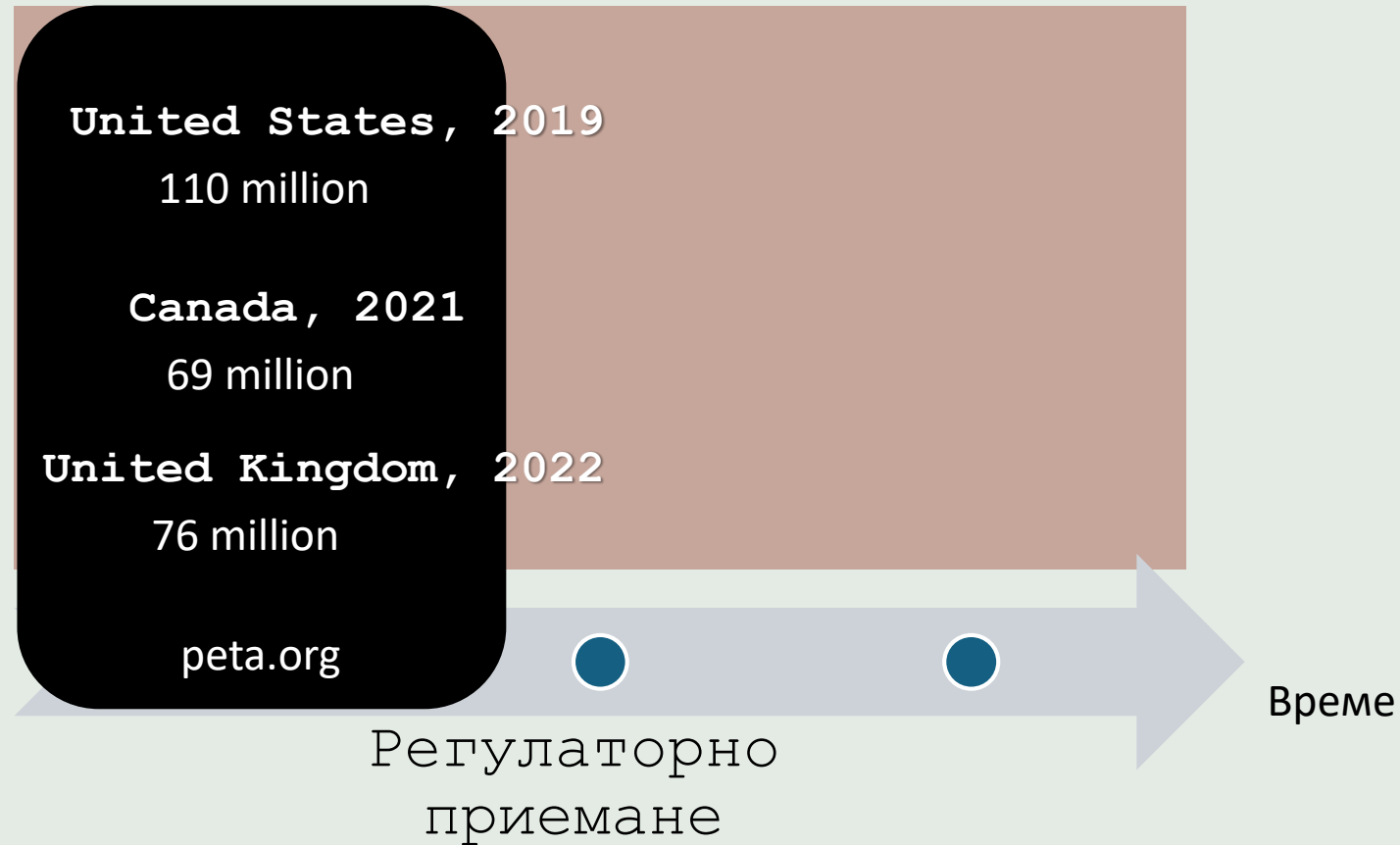
107. Direct Acting Schiff Ba

Прогнозиране на метаболизъм в кожата и идентифициране на токсични метаболити

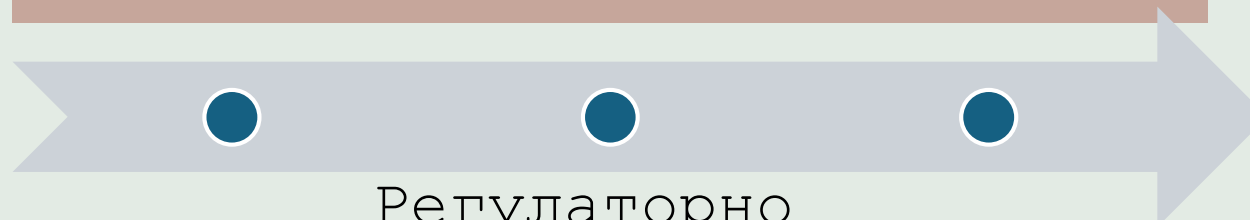
Приложение на основното
научно направление
Предсказателната
ТОКСИКОЛОГИЯ

Употреба на значителен брой експериментални животни

Разработване на *in vitro* тестове

Време

Регулаторно
приемане

Приложение на компютърни модели

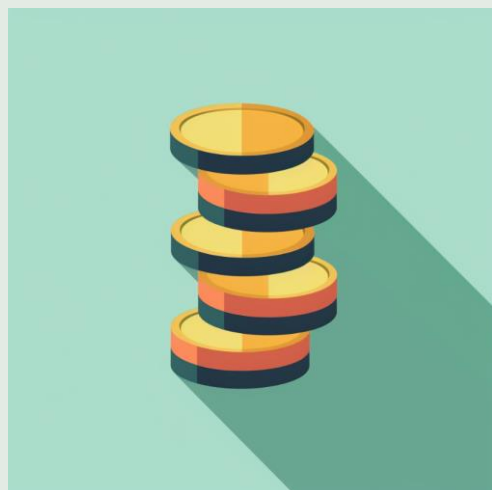
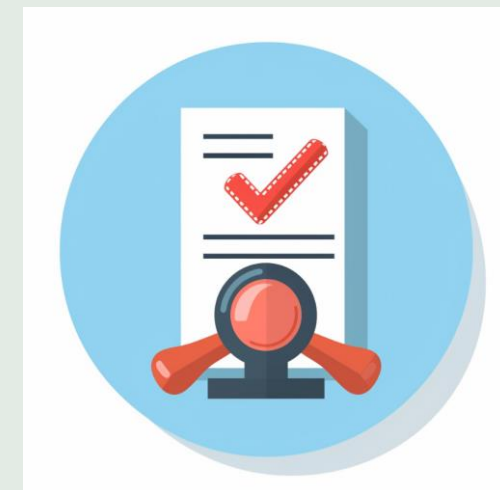
Алтернативен метод за заместване на тестовете върху

Позволява регулаторно приемане

Спестяване на средства

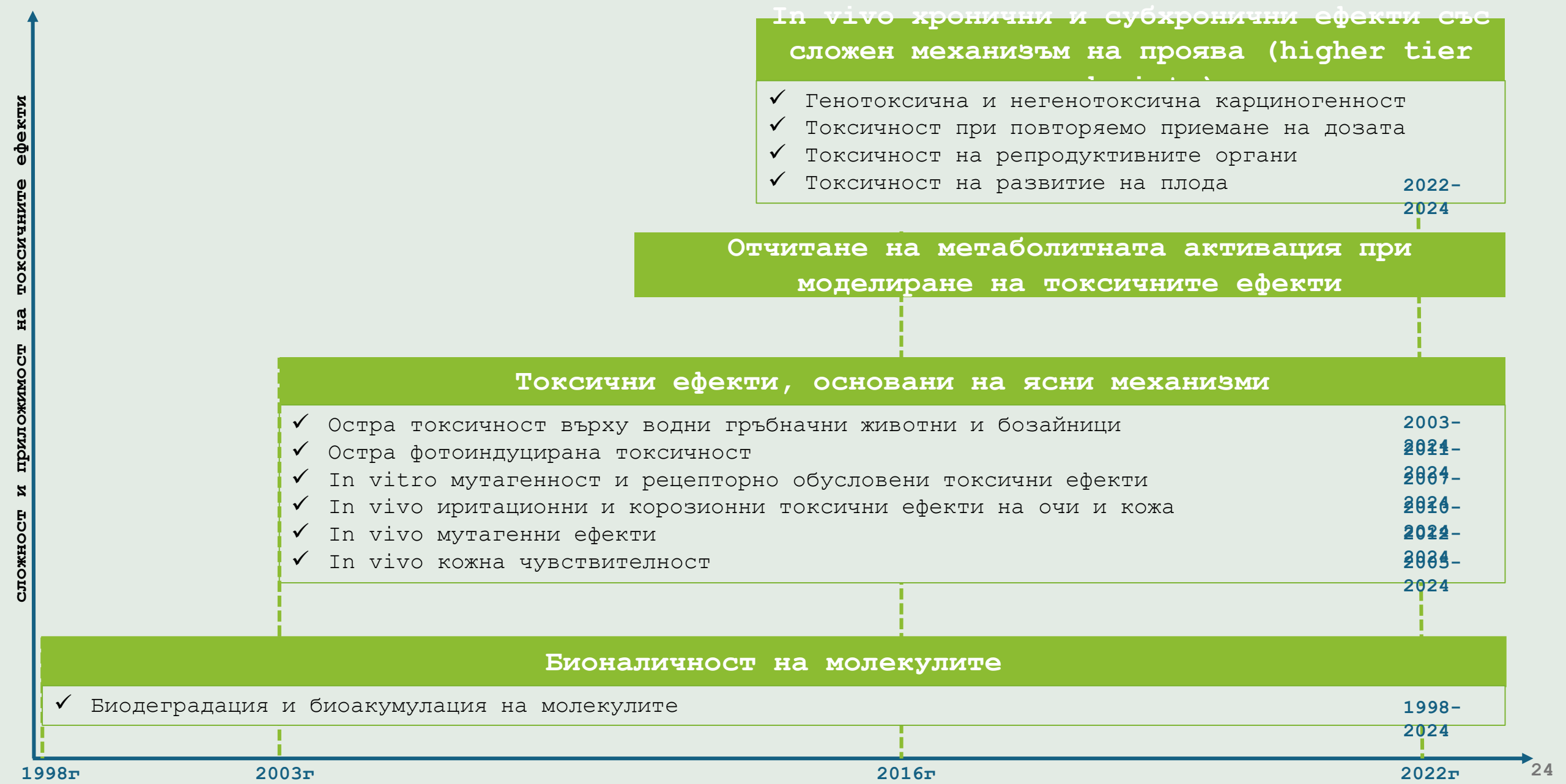

Еволюция в научните
направления

Еволюция на
моделираните
токсични ефекти

Преход в характера на
научноизследователска
та работа

Промяна характера на
потребителите

Еволюция в научните
направления

Еволюция на
моделираните
токсични ефекти

Преход в характера на
научноизследователска
та работа

Промяна характера на
потребителите

1975г.

1985г.

2024г.

Академично ниво

Академично и приложно ниво

● Изграждане на стабилна академична наука

● Оповестяване на получените научни резултати

Внедряване на науката в практически инструменти ●

Маркетинг на практическите инструменти ●

Покриване на разходите и генериране на придадена стойност ●

Еволюция в научните
направления

Еволюция на
моделираните
токсични ефекти

Преход в характера на
научноизследователска
та работа

Промяна характера на
потребителите

Академична
наука

в България

1984 –
1990г.
БАН,
КЦИИТ
София

Приложна
наука

в България

1990 – 1994г.
ФАРМАЦИЯ АД
Дупница

1991 – 1996г.
АНТИБИОТИК АД
Разград

1993 – 1998г.
НИХФИ АД
София

1996 – 1998г.
НЕФТОХИМ ЕАД
Бургас

Приложна
наука

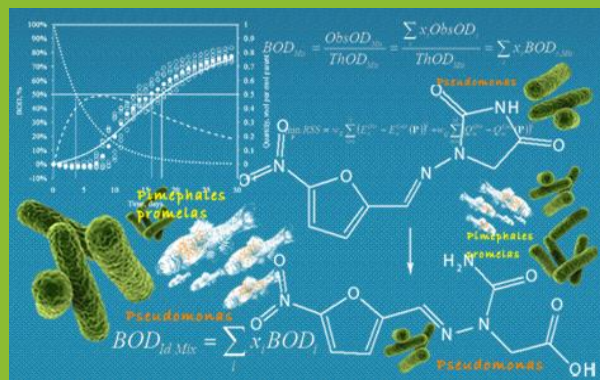
извън България

Регулаторните агенции на Северна
Америка, Европа, Азия, Австралия

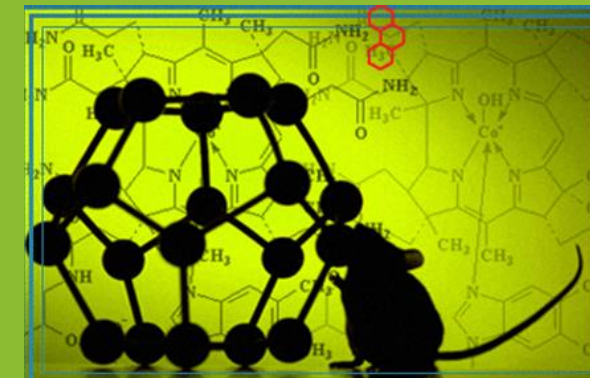
Химични и козметични предприятия от
Северна Америка, Европа, Азия

Част 2:
ЛАБОРАТОРИЯТА ДНЕС

Частни
софтуерни
платформи

CATALOGIC платформата прогнозира биодegradацията, биоаккумуляцията и токсичните ефекти на химичните съединения към различни водни организми.

TIMES платформата прогнозира токсични ефекти, въздействащи върху човека, като симулира метаболизма на химичните съединения и взаимодействието им с макромолекулите

Частни
софтуерни
платформи

Публични
софтуерни
платформи

QSAR TOOLBOX

Единна система за оценка въздействието върху природата и живите организми.

OECD – Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)

ЕЧА – Европейска химическа агенция

QSAR TOOLBOX

Ръст на потребителските регистрации

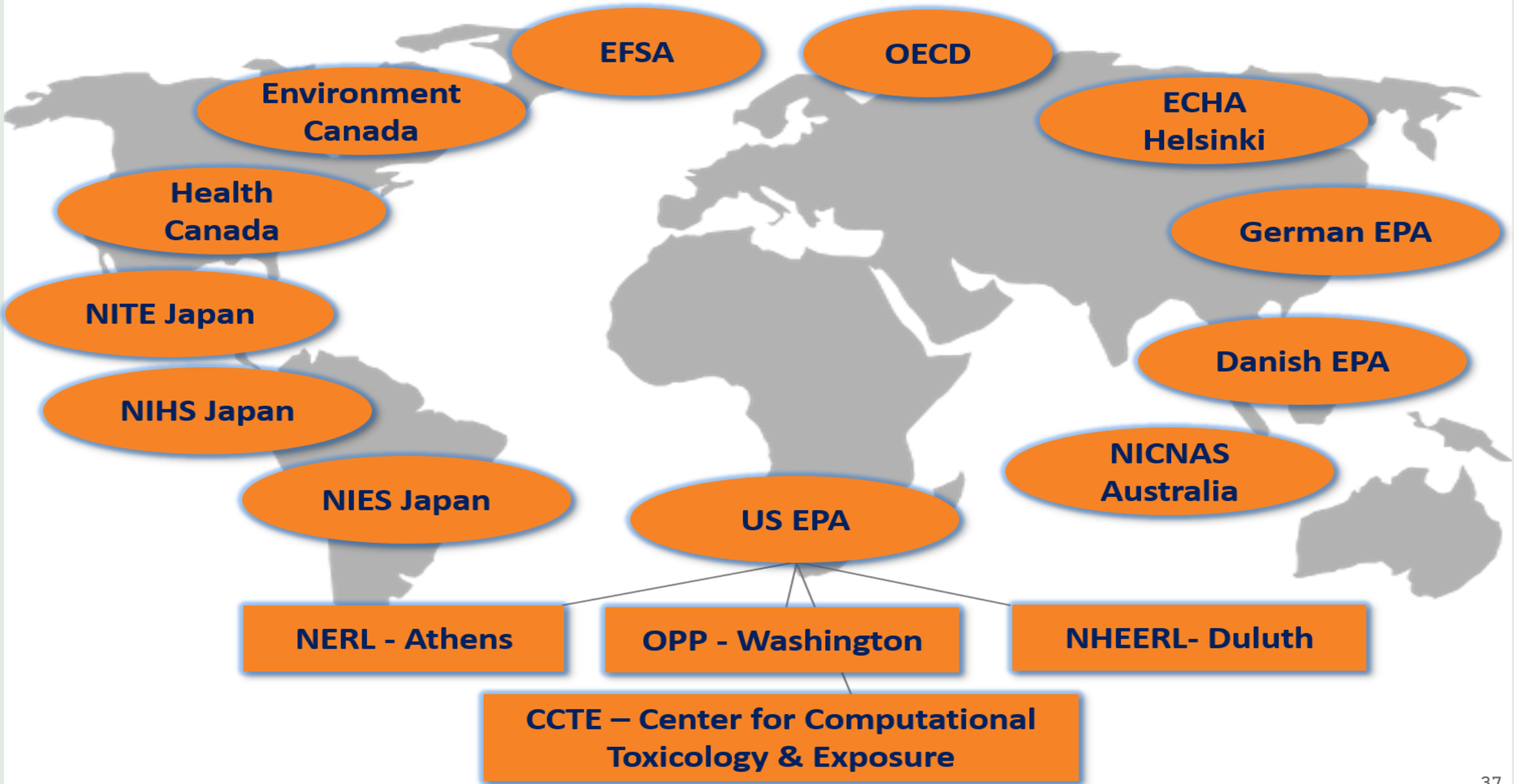

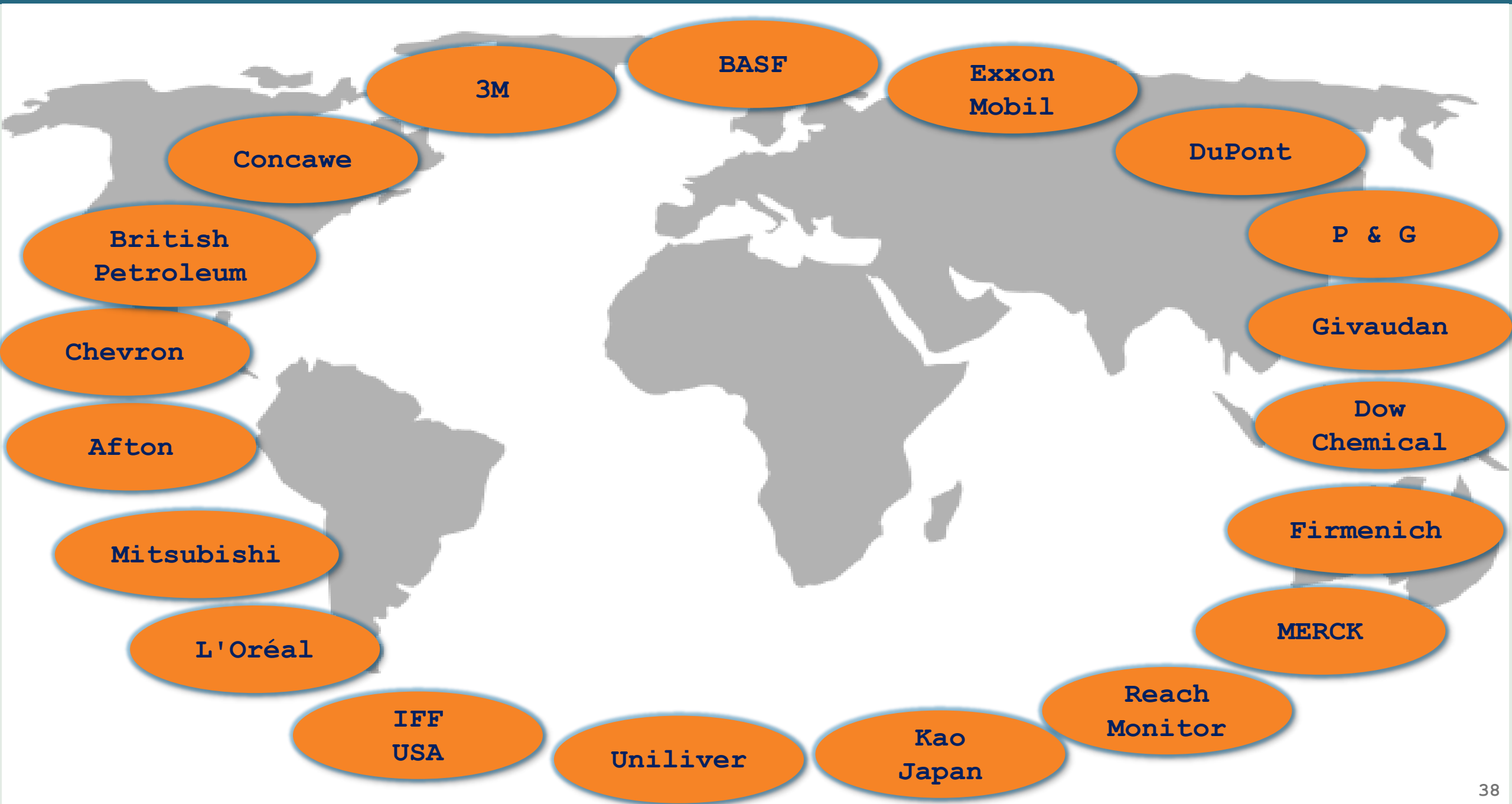
Частни
софтуерни
платформи

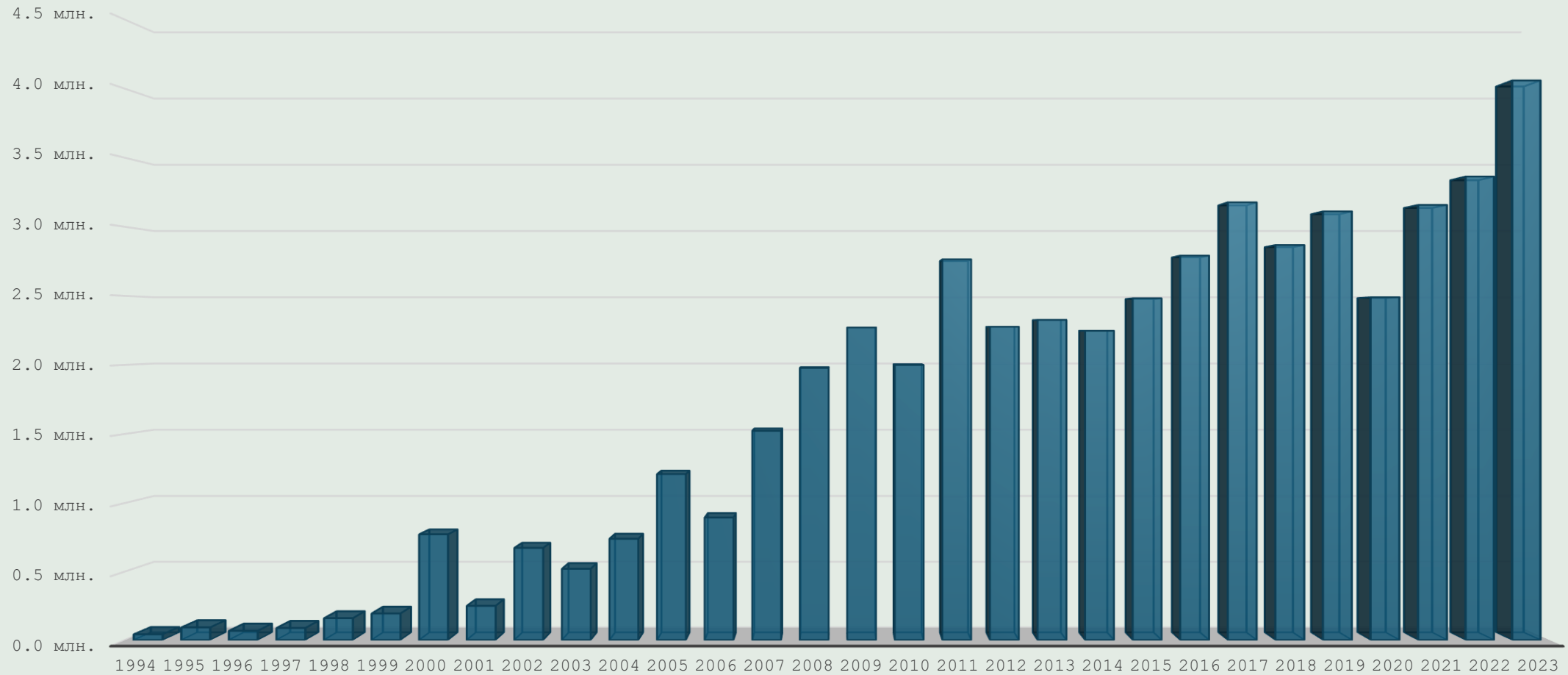
Публични
софтуерни
платформи

Годишни приходи

Модел за изграждане на
ефективна наука, приложен
в ЛМХ

ПРОФЕСИОНАЛНА НАУКА

АКАДЕМИЧНА НАУКА

Стъпка 1. Изграждане на стабилна академична наука – изисква инвестиции в значителни ресурси

Стъпка 2. Оповестяване на получените научни резултати – издания, публикации, патенти

ПРИЛОЖНА НАУКА

Стъпка 3. Внедряване на науката в практически инструменти – например софтуер, технологии

Стъпка 4. Маркетинг на практическите инструменти – софтуер, проекти, технологии

Стъпка 5. Покриване на разходите и генериране на **ПРИДАДЕНА СТОЙНОСТ**

Стъпка 6. Връщане в Стъпка 1 и **РЕ-ИНВЕСТИРАНЕ** на придадената стойност

ПРОФЕСИОНАЛНАТА НАУКА

1

- Създава принадлежна стойност

2

- Има рефинансиращ характер

3

- Осигурява устойчива научна дейност

Възможно ли е развитието
на науката като
производствена сила в
България?

За това са необходими:

Академична

активност

Наличие на интелектуален и научен потенциал

Първоначално субсидиране – чрез бюджетно финансиране

Постижения в академичната наука

Създаване на научен колектив/Сътрудничество с водещи академични институции

Приложна активност

Запознаване със специфичните нужди на стопанските организации

Фокусиране науката в тесни области, нужни на стопанските организации

Предлагане на конкурентноспособни научни решения

Ефективно използване на финансови и интелектуални ресурси

Част 3:
БЪДЕЩИ СЪПКИ

Развитие на OASIS моделите за симулиране термодинамиката и кинетиката на метаболитните трансформации на химичните съединения.

Развитие на моделите за прогнозиране на сложни *in-vivo* ефекти (канцерогенност, токсичност на репродуктивни органи, токсичност на развитие на плода).

Участие в общата система на Европа за токсикологична оценка на химичните съединения.

Признание в България

Голямата награда **ПИТАГОР**
София, 2012г.

Връчване на почетно звание „Доктор Хонорис Кауза“
Бургас, 2023г.

Признание в България

Проф. Ованес Мекенян – **почетен гражданин на Бургас**
Бургас, 2009г.

Признание по света

Наградата **LUSH**
Лондон, 2014г.

Награда за цялостен принос в **QSAR**
2021г.

Благодарности на:

Семейството – за търпимостта

Административните и академични ръководства на университета

Административните ръководители на гр. Бургас

Преподавателите на у-т „Проф. д-р Асен Златаров“ и особено на моя ръководител – проф. Бончев – морал и академична етика

Личния състав на ЛМХ

